

Hanna Kanto

Matkani taiteilijana pohjoisessa

Vaikka olen edustamassa täällä Ruotsin nuorta taiteilijaa, puhun suomeksi, koska se on mulle vahvempi kieli. Edustan sitä n. 50% porukkaa Haaparannalla jotka puhuu suomea. Mie olen siis Tornioista kotosin. Työskentelen Haaparannassa puolet ajasta taideopettajana kansankorkeakoulussa ja puolet ajasta keskityn omaan taiteeseen. Kerron tässä minun esityksessä miten taiteen tekeminen alkoi minun kohalla, kerron minun teemoista ja siitä miksi tehen taidetta ja miten. Puhun lopuksi myös taiteesta elinkeinona minun kohalla.

Muutin Tornioista Limingan taidekoulun kautta Rovaniemelle ja aloin opiskelemaan siellä taidepedagogiikkaa syksyllä 2002. Valmistuin Lapin yliopistosta 2007 taideopettajaksi. Koko opintojen ajan mulla kuitenkin kiinnostus painottu enemmän kuvataiteen tekemiseen kuin pedagogiikkaan.

Kun sitten opintojen loppuvaiheessa kävin pari kuukautta Kilpisjärvellä hotellissa töissä, mulle avautui yksi toinen, vaihtuva kiinnostuksen kohde taiteen rinnalle: Lappi.

Se osu suoraa sydämeeni. Vihätyin karusta, kauaksi ulottuvasta minimalistisesta maisemasta, pohjoisesta elämäntavasta, kulttuurista, saamelaisuudesta ja poronhoidosta. Tutustuin paikallisiin ihmisiin ja kuuntelin niiden juttuja ja olin myyty. Ajattelin, että vau mikä autenttisuus on vielä olemassa, joku aivan oma todellisuus, josta mulla ei ole ollu hajuakaan.

Seuraavaksi päätin yhittää nämä kaksi, maailmassa einten kiehtovaa asiaa; taiteen ja pohjoisuuden.

Muutin Muonion Kätkäsuvantoon talveksi ja seuraavana vuonna Kilpisjärvelle toiseksi talveksi. Pietin töistäni näyttelyitä eri puolilla Suomea ja vähän ulkomaillakin.

Olin tuona aikana myös Norjassa Nils-Aslak Valkeapään residenssissä Skibottenissa. Olin myös Berliinissä Lapin taidetoimikunnan taiteilijaresidenssissä.

Pohjoisessa ollessani maalasin ja osallistuin paikalliseen arkeen. Talvisin kalastin verkoilla jään alta ja autoin poromiehiä poroerotuksissa ja muutenkin. Tein saamenkäsitöitä. Tein keikan turistityössäkin, paistoin lätyjä jouluna brittituristeille. Taiteen tekeminen ja muu elämä kietoutui yhdeksi vyyhdiksi. Maalasin sitä mitä näin ja koin. Mulle tuli henkilökohtaisesti tärkeäksi asiat ympärilläni. Sillä tavalla työskennellen taiteen tekeminenkin tuli mulle eritavalla tärkeäksi.

Kuvaan kokoajan, käytän omia kuviani teosten materiaalina.

Kahden pohjoisessa viettämäni talven jälkeen minun sosiaalinen puoli alkoi herätä henkiin. Tuuli alkoi vinkumaan vähän liian kylmänä nurkissa, pimeä alkoi tuntumaan vähän liian pimeältä. Haaparantaan muutto, osa-aikainen taideopettajan työ tuntui sopivalta vaihtoehdolta.

Nyt kun maalaan vain puolet vuodesta, työskentelen tuon ajan tosi intensiivisesti. Matkat pohjoiseen on paljon lyhyempiä ja tiiviimpiä. Käytän myöskin pohjoisessa viettämieni vuosien

kokemuksia ja kuvamateriaalia hyväksi työskentelyssäni. Mutta luonnollisesti aiheet ovat muuttuneet, ja käsittelen pohjoisuutta nykyisin laajemmin töissäni.

Tämän vuoden projektina ja erityisen kiinnostuksen kohteena mulla on ollut autiotalot Torniojokilaaksossa. Mie olen käynyt Kilpisjärvellä kolme reissua ja tutustunut autiotalojen kiehtovaan, mutta toisaalta haikeaan ja kummitusmaiseenki maailmaan.

Minun teosten ja työskentelyn taustalla on se mitä näen ja koen tänä aikana, tässä yhteiskunassa jossa elämme pohjoisen ihmisinä. Teoksia tehdessäni koen haikeutta, pohjoinen tyhjenee, ihmiset muuttaa etelän suuriin kaupunkikeskuksiin. Välimatkat kasvaa, palvelut vähenee. Upeat paikat unohtuu ja lahoaa. Olen yhä kuvannut paljon, taloista on löytynyt todella paljon upeita yksityiskohtia, paljon elettyä elämää, muistoja ja haaveita. Autiotalot symboloi mulle pohjoista, sen historiaa ja monia tarinoita ja unelmia.

Ideat maalauksiini syntyy alitajunnasta, tiettyjen prosessien lopputuloksina. Näin niissä sekottuu todellinen ja fantasia. Fantasia luo kuville vielä uusia tasoja, joista jokainen löytää omanlaisia, henkilökohtaisia tarinoita. Helsingin Sanomien kriitikko Veikko Halmetoja sanoi osuvasti teosteni sisältävän maagista realismia.

Raha on välttämätön taiteilijalleki. Mie aloitin ruohonjuuritasolta. En tienyt tulevaisuudestani mitään, mihin kaikki se pohjoiseen muutto johtaa, johtaako mihinkään?! Mulla oli kuitenkin vahva halu kokea se. Ennen Kätkäsuvantoon muuttoja ehdin olla taideopettajana puoli vuotta. Sitten ko muutin pohjoseen, niin elin ekan vuen niillä säästöillä, ja kaloilla, mitä sain järvestä, ja lihoilla, mitä sain poroerotuksista.

Sitten aloin myös hakemaan apurahoja. Niitä oli vaikea saada alussa ko ei ollut näyttöä. Mulla ei ollut paljon edes suhteita taidemaailmaan, olinhan kouluttautunut taideopettajaksi. Täytyy myöntää, että olin vähän kateellinenki niille, jotka oli hankkinut itelleen taidekoulutuksen Helsingissä, mitkä sosiaaliset verkostot ja muut ne pystykään itelleen luomaan jo kouluvaiheessa!?? Mutta se, että olen pohjosesta ja että olen jäänyt pohjoseen on ollut avain sana minun taiteen teossa. Se on ollut tärkeää, että olen ollut rehellinen ja uskollinen pohjoiselle identiteetilleni.

Mutta sitten ko aloin kunnolla hommiin, maalasin, ja kuvasin töitä, liityin Lapin taiteilijaseuraan, sain ensimmäisen merkittävän näyttelypaikan niin sain myös ensimmäisen apurahan. Eli taiteilijan ammatissa asiat kulkee tietynlaisessa oravanpyörässä. Jos ei saa töitään esille, ei saa usein myöskään apurahaa.

Eli nyt, puolet vuodesta olen virkavapaalla, ilman palkkatyötä. Olen ollut onnekas tänäkin vuona, olen yksi siitä muutaman prosentin joukosta, joka nauttii valtion työskentelyapurahaa. Osittain rahoitan työni myös teosmyynnillä. Mutta, se ei onnistu minun kohalla, että ajattelisin maalaavani sen takia, että hankkisin itselle sillä tuloja. Myynnin ajattelu kahlitsee tekoprosessia ja tekeminen alkaa heti tökkiä. Taiteilijan työssä on oleellista olla rehellinen, ja rohkea, ottaa joka hetki vastaan se jännittävä vapaus mutta myös se epävarmuus, mitä uuden luominen tuo.